

Umsögn um „Hvítbók um aðlögun að loftslagsbreytingum- Drög að stefnu“

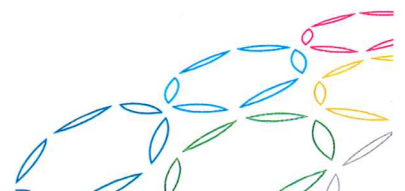
Vísað er til máls nr. 129/2021 í Samráðsgátt stjórnvalda þar sem birt er til umsagnar Hvítbók um aðlögun að loftslagsbreytingum. Eftirfarandi umsögn tekur fyrir kaflann um sjávarútveg og fiskeldi á sjó, kafla 9.2.

Aðlögun að loftslagsbreytingum felur í sér aðgerðir sem miða að því að auka viðnámsþrótt samfélaga eða kerfa gagnvart einstökum áhrifum loftslagsbreytinga. Slíkar aðgerðir eru háðar annars vegar athugunum og aukinni vöktun og hins vegar greiningarvinnu sem miðar að því að lágmarka, koma í veg fyrir eða dreifa hættu á tjóni vegna loftslagsbreytinga. Á meðan skýrt er kveðið á um þörfina á aukinni vöktun umhverfisþátta í markmiðum innan kaflans um sjávarútveg og fiskeldi, er hvergi minnst á þörfina fyrir mikilvæga þætti innan greiningarvinnunnar, s.s. gerð sviðsmynda og túlkun þeirra. Auk þess fellur þriðja og síðasta markmiðið innan kaflans í raun undir markmið 2, þar sem sú greiningarvinna sem ætti sér stað undir markmiði 2 er í raun sú greiningarvinna sem kallað er eftir undir markmiði 3.

Sviðsmyndir (e. scenarios) sýna möguleg áhrif loftslagsbreytinga yfir ákveðin tímabil og auka skilning okkar á líkum á loftslagstengdu tjóni og umfangi þess tjóns. Slíkar sviðsmyndir eru grunnur að því ferli að meta aðlögunarþörf sjávarútvegs og fiskeldis til næstu ára og áratuga, sem og framkvæmd áhættumats, kortlagningu aðlögunaraðgerða og forgangsröðun þeirra. Að baki ákvörðun um að ráðast í tiltekna aðlögunaraðgerð þurfa sviðsmyndir að liggja að baki, ásamt öðrum greiningum. Það er því mikilvægt að gerð sviðsmynda sé eitt af markmiðunum þegar kemur að aðlögun innan sjávarútvegsins.

Gerð áhættumats vegna áhrifa loftslagsbreytinga ætti einnig að vera nefnt sérstaklega sem undirmarkmið innan sjávarútvegs og fiskeldis. Slíkt áhættumat væri framkvæmt út frá umræddum sviðsmyndum og í nánú samstarfi við greinina. Úr slíku áhættumati myndu fást mikilvægar upplýsingar um helstu mögulegu hættur (e. hazards) vegna loftslagsbreytinga, greining á varnarleysi (e. exposure) mismunandi þátta sjávarútvegs og fiskeldis gagnvart helstu hættunum, sem og á tjónnæmi (e. vulnerability) greinarinnar. Slíkt áhættumat tekur einnig til greina ytri áhrifaþætti greinarinnar sem ekki eru teknir fyrir í sviðsmyndum, s.s. áhrif loftslagsbreytinga á markaði, aðgengi að mörkuðum og markaðsverð auk áhrifa á alþjóðasamskipti vegna tilfærslu deilistofna. Áhættumat markar einnig grundvöll að greiningu á aðlögunarþörf greinarinnar, sem og að gerð aðlögunaráætlana. Það er ljóst að ef enginn greining liggur fyrir á líklegustu hættum, tjóni og tækifærum vegna loftslagsbreytinga, greining á umfangi þessa tjóns og hvaða þættir sjávarútvegsins séu mest berskjaldaðir gagnvart slíkum hættum, þá er ekki hægt að meta aðlögunarþörf.

Með því að ráðast í heildstæða úttekt á aðlögunarþörf íslensks sjávarútvegs og fiskeldis, og í kjölfarið gerð aðlögunaráætlunar fyrir greinina, fæst ekki aðeins greining á þeim aðlögunaraðgerðum sem líklegastar eru til að auka viðnámsþrótt sjávarútvegsins, heldur fást einnig gífurlegar mikilvægar upplýsingar fyrir greinina og samfélagið, ef rétt er að farið. Fylgi þeirri vinnu gerð sviðsmynda og áhættumats, mun slík vinna gefa af sér áður ófánlegar upplýsingar, m.a. um a) líklegustu og umfangsmestu loftslagstengdu hættur og tækifæri fyrir greinina (út frá umhverfis-, efnahags- og félagslegum þáttum), b) upplýsingar um viðkvæmstu þætti sjávarútvegs og fiskeldis gagnvart slíkum hættum, c) aðlögunarþörf greinarinnar og tengdra samfélaga, og síðast en

ekki síst, d) verkfærakistu aðlögunaraðgerða sem miða að því að minnka tjónnæmi greinarinnar út frá fyrirnefndum greiningum.

Við köllum því eftir skýrari framtíðarsýn og markmiðum þegar kemur að aðlögun að loftslagsbreytingum innan sjávarútvegs og fiskeldis á Íslandi. Það er okkar tillaga að skýrt verði kveðið á um þörfina fyrir a) gerð sviðsmynda um möguleg áhrif loftslagsbreytinga, b) framkvæmd áhættumats, c) greining á aðlögunarþörf greinanna og samfélaga og, ef þörf krefur, d) gerð aðlögunaráætlunar fyrir greinarnar. Eðlilegri uppsetning markmiða innan sjávarútvegs og fiskeldis væri því að skipta þeim upp í tvennt út frá:

- 1) Aukinni **vöktun** og grunnrannsóknnum á áhrifum loftslagsbreytinga á fæðukeðju sjávar umhverfis Ísland
- 2) **Greiningum** á áhrifum loftslagsbreytinga á íslenskan sjávarútveg og fiskeldi út frá á umhverfis-, efnahags-, og félagslegum þáttum.
 - Gerð sviðsmynda (líffræðileg og umhverfisleg áhrif)
 - Gerð áhættumats vegna mögulegra áhrif loftslagsbreytinga á sjávarútveg og fiskeldi í nánu samstarfi við greinina og aðra hagsmunaaðila. Slíkt áhættumat tæki fyrir líffræðileg, efnahagsleg og félagsleg áhrif.
 - Greining á aðlögunarþörf greinarinnar og sjávarbyggða
 - Gerð aðlögunaráætlana fyrir greinina í heild, fyrir einstaka þætti innan hennar og/eða fyrir samfélög, eftir því sem við á.

Auk þess ætti að leggja áherslu á aukið samstarf viðeigandi stofnanna og fyrirtækja þegar kemur að vinnu við aðlögun sjávarútvegs og fiskeldis.

Reykjavík 02.07.2021

f.h. Matís ohf.

Ragnhildur Friðriksdóttir
Ragnhildur Friðriksdóttir

